Några önskningsmål i afseende å inkomstskattestatistiken

Author(s): David Davidson

Source: *Ekonomisk Tidskrift*, Årg. 6 (1904), pp. 360-365

Published by: Wiley on behalf of The Scandinavian Journal of Economics

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3437063>

Accessed: 17-06-2016 16:27 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://about.jstor.org/terms>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

The Scandinavian Journal of Economics, Wiley are collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Ekonomisk Tidskrift*

Några önskningsmål i afseende å inkomstskattestatistiken.

Det statistiska resultatet af första tillämpningen af förordningen angående inkomstskatt har i början af detta år offentliggjorts genom statskontorets försorg i samband med den sedvanliga statistiken rörande bevillningen. Detta har dock skett i en alltför knapphändig form, och detta gör, att de siffror, som meddelats, icke lämna alla de upplysningar, som vore önskliga. I statskontorets generalsammandrag lämnas blott upplysning om summorna för de taxerade inkomsterna och debiterade skattebeloppen för riket i dess helhet och för hvarje län, med särskiljande af städer och landsbygd. Men att af dessa siffror komma till några tillförlitliga resultat angående inkomst- och inkomstskattefördelningen inom riket, torde vara ogörligt. Man kan ju sammanställa de taxerade inkomstbeloppen, resp. de debiterade skattebeloppen, för de särskilda delarna af riket med dessa delars invånareantal, och man kan få fram förhållandet mellan den debiterade skatten och den taxerade inkomsten för hvarje län, resp. för dess städer och landsbygd. Men äfven de resultat, som på detta sätt vinnas, blifva omöjliga att rätt tolka och därför lätt vilseledande. Och den kontroll öfver taxeringarnas tillförlitlighet, som ju bl. a. med en dylik statistik åsyftas, blir ej möjlig att åstadkomma med den nu föreliggande statistiken.

Sid. 362 och 363 har jag gjort nyssnämnda sammanställningar och beräkningar på grundvalen af den föreliggande statistiken, och jag skall nu närmare beröra de antydda bristfälligheterna.

De meddelade siffrorna äro först och främst missvisande, därför att aktiebolags och enskilda bankbolags inkomster och inkomstskatt ej särskilts från öfrige skattskyldiges. Detta fel har till följd, att en del inkomst-

belopp blifva räknade två gånger. Taxeringen af ifrågavarande juridiska personers inkomster skall ske å den ort, där styrelsen har sitt säte, och kan sålunda komma att äga rum på annan ort än där rörelsen hufvudsakligen drifves. Faktiskt är denna taxering hufvudsakligen koncentrerad på vissa orter, särskildt i vissa städer. De höga så väl absoluta som relativa siffrorna för de största städerna och för städerna i vissa norrländska län bero delvis på detta förhållande, och det vore af intresse att känna, i hvad grad detta är fallet. Ett särskiljande af taxeringsresultaten rörande aktiebolag och enskilda bankbolag möter äfven med nuvarande uppställning af taxeringslängderna ej heller någon svårighet.

En annan brist är, att antalet skattskyldige med specificering för hvarje särskildt län, resp. för städer och landsbygd, ej uppgifvits och än mindre de skattskyldiges fördelning efter inkomsternas storlek. Dessa uppgifter rörande de skattskyldige, hvilka utan ändring af taxeringslängdernas uppställning kunna åstadkommas, ha ju ej blott sin stora betydelse i social-ekonomiskt och finansiellt afseende, utan är därjämte särskildt af nöden såsom ett medel att konstatera verkan af de felaktiga reglerna rörande taxeringen af inkomst af jordbruksfastighet och jordbruksrörelse. Nu är man i afseende å sistnämnda punkt helt och hållet hänvisad till alldeles osäkra gissningar. Den möjligheten är icke utesluten, att dylika gissningar, äfven när de varit af officiell natur, gått till öfverdrift vid uppskattningen af denna verkan. Och då ändring af lagstiftningen rörande inkomstskatten skett på grundvalen af dylika gissningar, vore det ju skäl att begagna de medel, som finnas för att kontrollera desamma.

Vidare är specialiseringen i territoriellt afseende ej tillräcklig. Huru långt man i detta afseende bör gå, därom kan ju tvistas. Men att Stockholm skall vara den enda stad, för hvars taxeringsresultat särskildt redovisas, under det att alla andra städer sammanslås länsvis, härför finnas tydligen ej några reella skäl. Äfven afhjälpan det af denna brist möter för närvarande ej något hinder i taxeringslängdernas uppställning.

I en del utländska inkomstskattestatistiker har man därjämte utfört en specialisering af inkomsterna efter deras olika arter samt äfven angifvit beloppet af de skuldräntor, som vid nettoinkomsternas beräkning egt rum. Någon dylik statistik kan, som bekant, ej utarbetas på grundvalen af taxeringslängderna rörande inkomstskatten i deras nuvarande gestalt. Med hänsyn till nämnda skatts provisoriska karaktär i dess nuvarande form är det ju ej skäl att för närvarande söka afhjälpa denna brist. Däremot torde det icke vara riktigt att anföra nämnda förhållande såsom ett skäl

Inkomstskatte-

Län	Folkmängd ^{81/12} 1901			Taxerad inkomst (kronor)		
	städer	landsbygd	hela länet	städer	landsbygd	hela länet
Stockholms stad . .	303,356	—	303,356	192,534,900	—	192,534,900
Stockholms län . . .	15,751	160,530	176,281	3,541,300	17,279,400	20,820,700
Upsala » . . .	28,141	96,902	125,043	8,439,800	5,597,300	14,037,100
Södermanl:s » . . .	27,181	140,707	167,888	8,368,400	9,659,700	18,028,100
Östergöt:l:s » . . .	64,862	216,795	281,657	18,433,400	11,062,700	29,496,100
Jönköpings » . . .	28,515	175,231	203,746	7,096,640	6,686,300	13,782,940
Kronobergs » . . .	7,499	151,767	159,266	2,520,600	4,531,400	7,052,000
Kalmar » . . .	31,866	196,251	228,117	7,405,700	5,593,700	12,999,400
Gottlands » . . .	8,382	44,446	52,828	2,074,500	1,448,800	3,523,300
Blekinge » . . .	36,932	109,855	146,787	10,857,000	2,567,200	13,424,200
Kristianstads » . . .	15,418	204,041	219,459	5,251,900	7,800,100	13,052,000
Malmöhus » . . .	133,644	279,777	413,421	56,428,200	21,827,300	78,255,500
Hallands » . . .	27,041	114,303	141,344	6,662,271	2,690,500	9,352,771
Göteborgs » . . .	147,510	192,892	340,402	67,313,500	9,864,200	77,177,700
Älfsborgs » . . .	30,833	249,268	280,101	8,071,700	10,412,586	18,484,286
Skaraborgs » . . .	23,621	217,286	240,907	6,312,389	6,860,700	13,173,089
Värmlands » . . .	22,773	232,202	254,975	6,322,783	11,663,100	17,985,883
Örebro » . . .	28,235	168,227	196,462	8,727,260	12,098,739	20,825,999
Västmanl:s » . . .	29,219	120,113	149,332	6,813,400	7,805,400	14,618,800
Kopparbergs » . . .	12,591	207,525	220,116	4,551,900	11,113,047	15,664,947
Gäflborgs » . . .	46,508	194,912	241,420	14,904,800	14,823,100	29,727,900
Västernorr:l:s » . . .	25,846	209,122	234,968	12,100,100	15,330,600	27,430,700
Jämtlands » . . .	7,005	105,756	112,761	2,891,000	3,936,000	6,827,000
Västerbott:s » . . .	5,412	140,549	145,961	2,956,500	3,081,400	6,037,900
Norrbottens » . . .	13,673	124,957	138,630	4,224,800	7,191,200	11,416,000
Hela riket	1,121,814	4,053,414	5,175,228	474,804,743	210,924,472	685,729,215

taxeringen år 1903.

Taxerad inkomst pr invånare (kronor)			Debiterad inkomstskatt (kronor)			Inkomstskatten i % af inkomsten			Inkomstskatt pr invånare (kronor)		
städer	lands- bygd	hela lännet	städer	landsbygd	hela länet	städer	lands- bygd	hela lännet	städer	lands- bygd	hela lännet
635	—	635	3,320,920	—	3,320,920	1,72	—	1,72	10,9	—	10,9
225	108	118	33,918	219,593	253,511	0,96	1,27	1,22	2,15	1,37	1,44
300	58	112	109,286	95,230	204,516	1,29	1,70	1,46	3,88	0,98	1,64
308	69	107	107,622	135,031	242,653	1,29	1,40	1,35	3,96	0,96	1,45
284	51	105	256,531	136,556	393,087	1,39	1,23	1,33	3,95	0,63	1,40
249	38	67	96,440	74,812	171,252	1,36	1,12	1,24	3,38	0,43	0,84
336	30	44	34,451	38,681	73,132	1,37	0,85	1,04	4,59	0,25	0,46
232	28	57	100,461	54,483	154,944	1,36	0,97	1,19	3,15	0,28	0,68
247	33	67	28,972	11,573	40,545	1,40	0,80	1,15	3,44	0,26	0,77
294	23	91	137,929	29,988	167,917	1,27	1,17	1,25	3,73	0,27	1,14
341	38	59	60,317	87,514	147,831	1,15	1,12	1,13	3,91	0,43	0,67
422	78	189	917,049	318,708	1,235,757	1,63	1,46	1,58	6,86	1,14	2,99
246	24	66	80,864	32,095	112,959	1,21	1,19	1,21	2,99	0,28	0,80
456	51	227	1,233,496	161,513	1,395,009	1,83	1,64	1,81	8,36	0,84	4,09
261	42	66	111,536	174,384	285,920	1,38	1,67	1,55	3,62	0,70	1,02
267	32	55	77,138	72,743	149,881	1,22	1,06	1,14	3,27	0,33	0,62
278	50	71	101,942	162,324	264,266	1,61	1,39	1,47	4,48	0,70	1,04
309	72	106	119,823	183,985	303,808	1,37	1,52	1,46	4,23	1,09	1,55
233	65	98	76,820	117,402	194,222	1,13	1,50	1,33	2,63	0,98	1,30
362	54	71	63,191	122,655	185,846	1,39	1,10	1,19	5,02	0,59	0,84
320	76	123	234,203	239,966	474,169	1,57	1,62	1,60	5,04	1,23	1,96
468	73	117	212,230	307,446	519,676	1,75	2,01	1,89	8,21	1,47	2,21
412	37	61	34,372	38,579	72,951	1,19	0,98	1,07	4,91	0,36	0,65
546	22	41	42,685	54,487	97,172	1,44	1,77	1,61	7,89	0,39	0,67
309	58	82	57,121	67,439	124,560	1,35	0,94	1,09	4,18	0,54	0,90
423	52	133	7,649,317	2,937,187	10,586,504	1,61	1,39	1,54	6,83	0,72	2,05

emot att utföra den statistiska bearbetning, som utan ändring af taxeringslängdernas uppställning kan ske. Huru långvarigt nämnda provisorium kommer att blifva, därom kan ju intet med säkerhet sägas. Missnöjet med den nuvarande lagstiftningen är ej någon säker garanti för att den snart kommer att undergå någon grundlig förändring. Ty den vunna erfarenheten kan ju medföra, att lagstiftarne vilja betänka sig noga, innan de fatta beslut rörande den definitiva gestaltningen af inkomstskatten. Visserligen är det sant, att de felaktiga bestämmelserna rörande taxeringen af inkomst af jordbruksfastighet och jordbruksrörelse förringa värdet af en inkomststatistik, byggd på det nu föreliggande materialet. Men dels gäller detta endast landsbygden, hvilken ju, såsom erfarenheten från andra länder utvisar, representerar den mindre delen af landets verkliga totalinkomst, dels är, såsom redan anförts, en dylik statistik af betydelse såsom kontrollmedel för att i viss mån konstatera, i hvilken grad ifrågavarande bestämmelser rörande landsbygden äro felaktiga.

Den taxerade totalinkomsten uppgår till 685,7 millioner kronor. I de af aktuarien Flodström 1901 gjorda beräkningarna¹ kom denne till det resultat, att om kommitterades förslag till förordning om inkomstskatt tillämpats för år 1900, så skulle totalbeloppet af inkomster öfver 1,000 kr. sannolikt kommit att uppgå till omkring 712 millioner². Denna beräkning var emellertid, som sagdt, grundad på kommittéförslaget, enligt hvilket inländskt aktiebolag och enskildt bankbolag skulle äga rätt att från sin inkomst göra afdrag för ett belopp, motsvarande 4 procent af det inbetalda aktiekapitalet. I förordningen om inkomstskatt har emellertid denna bestämmelse modifierats så, att afdraget å ena sidan höjts till 6 procent, men å andra sidan rätten till detta afdrag begränsats på så sätt, att det samma icke får öfverstiga den till delägarne gjorda utdelningen. Flodström hade nu beräknat, att det till 4 % bestämda afdraget, som oberoende af utdelningen till delägarne skulle få ske, skulle utgöra 4,1 mill. kronor för sådana aktiebolag och enskilda bankbolag, hvilkas vinst icke öfversteg 4 % af aktiekapitalet, och 37,9 mill. kronor för öfriga dylika

¹ Öfersikt af 1900 års bevillningstaxering. Enligt uppdrag af chefen för kungl. finansdepartementet utarbetad af I. Flodström.

² Denna siffra återfinnes visserligen ej direkt i Flodströms beräkningar, enär dessa omfatta äfven inkomster under 1,000 kronor. Om man efter riktiga grunder frånskiljer dessa senare, kommer man till ungefär nämnda summa.

bolag. Huru stort detta afdrag borde blifvit med tillämpning af bestämmelsen i gällande inkomstskatteförordning, är jag, på grund af bristande material, ur stånd att beräkna. Tydligt är emellertid, att det icke kunde ha öfverstigit det af Flodström beräknade beloppet med mer än hälften af nyss angifna summa, 37,9 mill. kronor, men med all säkerhet icke skulle kommit att höjas med hela detta belopp. Häraf följer, att om Flodströms beräkningar grundats på den nu gällande förordningens bestämmelser, så skulle han kommit till en taxerad totalinkomst af omkring 700 millioner kronor — ett resultat, som ju mycket nära öfverensstämmer med resultatet af 1903 års taxeringar.

Betydelsen af denna öfverensstämmelse för frågan om tillförlitligheten af 1903 års taxeringar får dock ej öfverdrifvas. Visserligen är det sannt, att, ehuru sistnämnda taxeringar infallit tre år efter det år, som Flodströms beräkningar afsåg, och man af denna anledning bort för 1903 års taxeringar väntat ett högre belopp än det, hvartill Flodström kom, så var dock det år — 1899 — hvilkas inkomstförhållanden lågo till grund för Flodströms beräkningar, ett år i en högkonjunktur, under det att 1902, på hvars inkomstförhållanden taxeringarna för 1903 grundades, tillhörde en stagnationsperiod. Men å andra sidan är det troligen riktigare att antaga, att Flodströms uppskattning af totalinkomsten varit för låg; att de skattskyldiges deklarationer första året af inkomstskatteförordningens tillämpning skulle blifva väsentligen exakta, är ej att antaga. Särskildt torde de deklarerade inkomsterna af utdelning å aktier varit för låga. Det är emellertid omöjligt att ur den föreliggande statistiken draga några något så när säkra slutsatser i detta afseende.

Med hänsyn till denna statistiks beskaffenhet afhåller jag mig äfven att förse den med kommentarier i andra afseenden.

David Davidson.